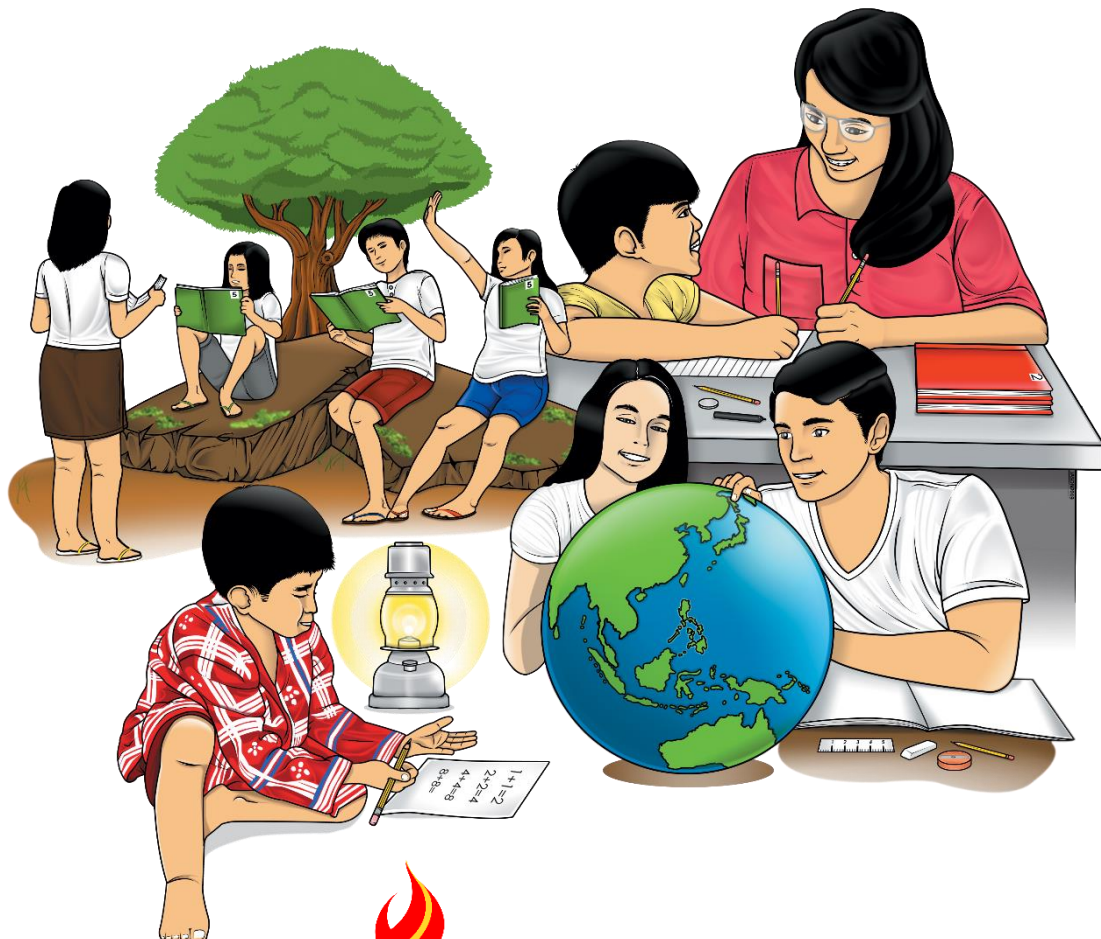

Filipino

Unang Markahan – Modyul 8: Dula

Filipino – Baitang 7
Alternative Delivery Mode
Unang Markahan – Modyul 8: Dula
Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon
Kalihim: Leonor Magtolis Briones
Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo Sa Pagsusulat Ng Modyul

Manunulat:	Leila Mae S. Abdusalam
Editor:	Ma. Nila D. Fuentebella Gina B. Valdez
Tagasuri:	Sally A. Palomo
Tagaguhit:	Irvin Dwight L. Costañes Swelyn E. Forro
Tagalapat:	Guinevier T. Allosa
Tagapamahala:	Allan G. Farnazo Gilbert B. Barrera Arturo D. Tingson, Jr. Peter Van C. Ang-Ug Juliet F. Lastimosa Sally A. Palomo Gregorio O. Ruales

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education – Region XII

Office Address: Department of Education – Region XII
Office Address: Regional Center, Brgy. Carpenter Hill, City of Koronadal
Telefax: (083) 2288825/ (083) 2281893
Email Address: depedroxii.org Email: region12@deped.gov.ph

Filipino

Unang Markahan – Modyul 8: Dula

Paunang Salita

Para sa tagapagdaloy:

Malugod na pagtanggap sa asignaturang **Filipino 7** ng Alternative Delivery Mode (ADM) Modyul para sa araling **Dula**.

Ang modyul na ito ay pinagtulungang dinisenyo, nilinang at sinuri ng mga edukador mula sa pambuliko at pampribadong institusyon upang gabayan ka, ang gurong tagapagdaloy upang matulungang makamit ng mag-aaral ang pamantayang itinakda ng Kurikulum ng K to12 habang kanilang pinanagumpayan ang pansarili, panlipunan at pang-ekonomikong hamon sa pag-aaral.

Ang tulong-aral na ito ay umaasang makauugnay ang mag-aaral sa mapatnubay at malayang pagkatuto na mga gawain ayon sa kanilang kakayahan, bilis at oras. Naglalayon din itong matulungan ang mag-aaral upang makamit ang mga kasanayang pan-21 siglo habang isinasaalang-alang ang kanilang mga pangangailangan at kalagayan.

Bilang karagdagan sa materyal ng pangunahing teksto, makikita ninyo ang kahong ito sa pinakakatawan ng modyul:

Mga Tala para sa Guro

Ito'y naglalaman ng mga paalala, panulong o estratehiyang magagamit sa paggabay sa mag-aaral.

Bilang tagapagdaloy, inaasahang bibigyan mo ng paunang kaalaman ang mag-aaral kung paano gamitin ang modyul na ito. Kinakailangan ding subaybayan at itala ang pag-unlad nila habang hinahayaan silang pamahalaan ang kanilang sariling pagkatuto. Bukod dito, inaasahan mula sa iyo na higit pang hikayatin at gabayan ang mag-aaral habang isinasagawa ang mga gawaing nakapaloob sa modyul.

Para sa mag-aaral:

Malugod na pagtanggap sa **Filipino 7** ng Alternative Delivery Mode (ADM) Modyul ukol sa **Dula!**

Ang kamay ay madalas gamiting simbolo ng kakayahan, aksyon at layunin. Sa pamamagitan ng ating mga kamay tayo ay maaaring matuto, lumikha, at magsakatuparan ng gawain. Ang kamay sa tulong-aral na ito ay sumisimbolo na ikaw, bilang isang mag-aaral, ay may angking kakayahang matutuhan ang mga kaugnay na kompetensi at kasanayan. Ang iyong pang-akademikong tagumpay ay nakasalalay sa iyong sarili o sa iyong mga kamay.

Ang modyul na ito ay ginawa bilang tugon sa iyong pangangailangan. Layunin nitong matulungan ka sa iyong pag-aaral habang wala ka sa loob ng silid-aralan. Hangad din nitong madulutan ka ng mga makabuluhang oportunidad sa pagkatuto.

Ang modyul na ito ay may mga bahagi at icon na dapat mong maunawaan.

Alamin

Sa bahaging ito, malalaman mo ang mga dapat mong matutuhan sa modyul.

Subukin

Sa pagsusulit na ito, makikita natin kung ano na ang kaalaman mo sa aralin ng modyul. Kung nakuha mo ang lahat ng tamang sagot (100%), maaari mong laktawan ang bahaging ito ng modyul.

Balikan

Ito ay maikling pagsasanay o balik-aral upang matulungan kang maiugnay ang kasalukuyang aralin sa naunang leksyon.

Tuklasin

Sa bahaging ito, ang bagong aralin ay ipakikilala sa iyo sa maraming paraan tulad ng isang kuwento, awitin, tula, pambukas na suliranin, gawain o isang sitwasyon.

Suriin

Sa seksyong ito, bibigyan ka ng maikling pagtalakay sa aralin. Layunin nitong matulungan kang maunawaan ang bagong konsepto at mga kasanayan.

Pagyamanin

Binubuo ito ng mga gawaing para sa malayang pagsasanay upang mapagtibay ang iyong pang-unawa at mga kasanayan sa paksa. Maaari mong iwasto ang mga sagot mo sa pagsasanay gamit ang susi sa pagwawasto sa huling bahagi ng modyul.

Isaisip

Naglalaman ito ng mga katanungan o pupunan ang patlang ng pangungusap o talata upang maproseso kung anong natutuhan mo mula sa aralin.

Isagawa

Ito ay naglalaman ng gawaing makatutulong sa iyo upang maisalin ang bagong kaalaman o kasanayan sa tunay na sitwasyon o realidad ng buhay.

Tayahin

Ito ay gawain na naglalayong matasa o masukat ang antas ng pagkatuto sa pagkamit ng natutuhang kompetensi.

Karagdagang Gawain

Sa bahaging ito, may ibibigay sa iyong panibagong gawain upang pagyamanin ang iyong kaalaman o kasanayan sa natutuhang aralin.

Susi sa Pagwawasto

Naglalaman ito ng mga tamang sagot sa lahat ng mga gawain sa modyul.

Sa katapusan ng modyul na ito, makikita mo rin ang:

Sanggunian

Ito ang talaan ng lahat ng pinagkuhanan sa paglikha o paglinang ng modyul na ito.

Ang sumusunod ay mahahalagang paalala sa paggamit ng modyul na ito:

1. Gamitin ang modyul nang may pag-iingat. Huwag lalagyan ng anumang marka o sulat ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.
2. Huwag kalimutang sagutin ang *Subukin* bago lumipat sa iba pang gawaing napapaloob sa modyul.
3. Basahing mabuti ang mga panuto bago gawin ang bawat pagsasanay.
4. Obserbahan ang katapatan at integridad sa pagsasagawa ng mga gawain at sa pagwawasto ng mga kasagutan.
5. Tapusin ang kasalukuyang gawain bago pumunta sa iba pang pagsasanay.
6. Pakibalik ang modyul na ito sa iyong guro o tagapagdaloy kung tapos nang sagutin lahat ng pagsasanay.

Kung sakaling ikaw ay mahirapang sagutin ang mga gawain sa modyul na ito, huwag mag-aalinlangang konsultahin ang inyong guro o tagapagdaloy. Maaari ka rin humingi ng tulong sa iyong mga magulang, sa nakatatanda mong kapatid o sino man sa iyong mga kasama sa bahay na mas nakatatanda sa iyo. Laging itanim sa iyong isipang hindi ka nag-iisa.

Umaasa kami, sa pamamagitan ng modyul na ito, makararanas ka ng makahulugang pagkatuto at makakakuha ka ng malalim na pang-unawa sa kaugnay na mga kompetensi. Kaya mo ito!

Alamin

Kumusta ka na aking kaibigan? Heto na naman ako, si Kokoy, ang iyong kaibigan, handang gumabay sa iyong paglalakbay. Nakahanda ka na ba para sa susunod nating paglalakbay?

Batid kong sabik ka na uling maglakbay para tumuklas ng bago at dagdag na kaalaman. Sa pagkakataong ito, tinitiyak kong muli na kagigiliwan mo ang paglalakbay na ito.

Mahilig ka bang manood ng TV o di kaya ay sa Youtube? Kinagigiliwan mo bang panoorin ang “Probinsyano”? O di kaya ay mga Kdrama? Ah! Alinman sa mga ito ang kinagigiliwan mo ay may malaking kaugnayan sa paksang tatalakayin ngayon.

Alam mo bang ang mga kinagigiliwan ng mga kabataang tulad mo ngayon gaya ng Kdrama, teleserye at telebabad ay inihahalintulad sa dula? Alam mo rin bang ang dula ay isa sa mga akdang pampanitikan na kasasalamanan ng iba’t ibang kultura ng ating

Tama ka kaibigan. May mga makatotohanang pangyayari sa dula na maaaring katulad ng naging karanasan mo, ng kaibigan mo, kakilala o maaaring narinig mo lamang.

Ano pang hinihintay mo? Tara! Sabay nating tuklasin ang ilang makatotohanang pangyayari sa isang dula. Huwag kang mag-

Sa modyul na ito, inaasahang matutuhan mo ang sumusunod na mga layunin:

- Nasusuri ang pagkamakatotohanan ng mga pangyayari batay sa sariling karanasan. **F7PB-Ih-i-5**

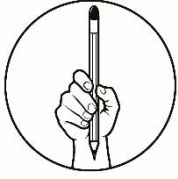
Matapos mong pag-aralan ang modyul, inaasahan matatamo mo ang sumusunod na mga layunin:

1. Nakikilala ang mga bahagi ng isang dula.
2. Natutukoy ang mga dapat tandaan sa pagkilala ng makatotohanan at di-makatotohanang pahayag.
3. Nababasa at nauunawaan ang isang dula.
4. Nasusuri ang pagkamakatotohanan ng mga pangyayari.

Sa araling ito ay mababasa mo ang isang dula na Isinulat ni Francisco “Soc” Rodrigo. Tutulungan ka ng modyul na ito na makilala ang dula at ang mga bahagi nito at masuri ang mga pangyayaring makatotohanan mula sa dula na may kinalaman sa sarili mong karanasan.

Tara, simulan na natin.

Subukin

Bago mo ipagpatuloy ang iyong paglalakbay, subukin muna natin ang iyong kaalaman batay sa paksang tatalakayin.

Sige, sagutin mo na.

Panuto: Basahin at unawaing mabuti ang mga aytem, pagkatapos, isulat sa sagutang papel ang letra ng tamang sagot.

1. Anong sangkap ng dula ang binibigyang-tuon sa pangungusap sa ibaba?
“Isang karaniwang tahanan sa lalawigan. Ang pintuan sa likuran ay patungo sa labas, ang sa kanan ay patungo sa kusina.”
 - a. tagpuan
 - b. tauhan
 - c. tema
 - d. panahon
2. Anong damdamin ang mahihinuha sa pahayag na, *“Talagang buwisit ang sabong! Isinusumpa ko na ang sabong! Ni ayaw ko nang makita ang anino ng sabungang iyan.”*?
 - a. lungkot
 - b. galit
 - c. saya
 - d. takot
3. Sa pahayag na, *“Iyan ang hrap sa sugal! Kulas, walang pinanghahawakan kundi ang suwerte!”*, ano ang masasalaming katangiang taglay ng taong nagsasalita?
 - a. masipag sa buhay
 - b. may tiwala kay Kulas
 - c. naniniwala sa suwerte
 - d. naniniwala sa Diyos

4. Anong damdamin ang ibig ipakahulugan ng susunod na pahayag?
“O, buweno. Wag mo ‘kong sisihin kung maubos ang kaunting pinagbilhan natin ng palay.”
- a. pag-aalala
 - b. pagmamaktol
 - c. pagtataka
 - d. pagkatuwa
5. *“Oo Celing. Ipinapangako ko sa iyo, hindi na ako magsasabong kailanman.”*
Ano ang mahihinuhang katangian ng taong nagsasalita?
- a. Walang anumang balak tumigil sa pagsasabong.
 - b. Hindi seryoso sa pahayag tungkol sa pagsasabong.
 - c. Totoo sa pangakong hindi na magsusugal kailanman.
 - d. Malungkot at hinding-hindi na kailanman uulit sa nagawa.
6. *“Sila ang magdadala sa atin ng grasya.”* Ano ang kahulugan ng salitang may salungguhit?
- a. biyaya
 - b. kababalaghan
 - c. malas
 - d. pagkain
7. Anong damdamin ang ibig ipakahulugan ng susunod na pahayag?
“Nakita mo na? Ang hirap kasi sa’yo di mo ginagamit ang ulo mo, hindi katulad ko, mautak.”
- a. pagkatuwa
 - b. pagpapakumbaba
 - c. pagmamagaling
 - d. pananabik
8. Paano nagwakas ang mga pangyayari sa dulang *“Sa Pula, Sa Puti?”*
- a. kapahamakan
 - b. komedya
 - c. katatawanan
 - d. rahedya

9. Alin sa mga sumusunod ang tamang pagkakasunod-sunod ng mga pangyayari sa dula?
1. Hinihimas ni Kulas ang kanyang manok na panabong at magseselos ang asawa na si Celing.
 2. Kinumbinsi ni Castor si Kulas na muling bumalik sa pagsasabong
 3. Natalo sa sabong ang manok ni Kulas at nangakong hindi na magsasabong.
 4. Dumating si Sioning at nagbalitang dumating na ang rasyon sa tindahan ni Aling Kikay.
 5. Natalo sa pustahan ang mag-asawang Kulas at Celing kahit pa nanalo sa sabong ang kanilang manok.
- a. 1,2,4,3,5
 - b. 3,5,4,1,2
 - c. 1,4,3,2,5
 - d. 1,3,4,2,5
10. Ano ang masasalamín sa kabuuang konsepto ng dulang “Sa Pula, Sa Puti?”
- a. Masasalamín ang paniniwala ng tao sa suwerte.
 - b. Masasalamín sa dula na ang bisyo at pagsusugal ay nagdudulot ng negatibong epekto sa buhay ng tao.
 - c. Masasalamín sa kabuuang konsepto ng dula na desisyon ng tao kung kailan ito titigil sa sugal.
 - d. Masasalamín sa kabuuang konsepto ng dula na ang bisyo at sugal ay malaki ang naitutulong sa buhay.

Aralin

8

DULA: Sa Pula, sa Puti

A. PANITIKAN:

Sa Pula, sa Puti

Ni: Francisco “Soc” Rodrigo

Pinakamahalagang Kasanayan sa Pampagkatuto: *F7PB-Ih-i-5*

- Nasusuri ang pagkamakatotohanan ng mga pangyayari batay sa sariling karanasan.

Balikan

Naging madali ba sa iyo ang bahaging Subukin? Pusuan mo ang patlang ng iyong sagot.

_____ 😊 _____ ☹️

Huwag kang mag-alala, sinusukat lamang nito ang iyong kaalaman sa paksa.

Naalala mo pa ba ang kahulugan ng dula? Sige, balikan natin.

Alam mo ba?

Ang dula ay isang uri ng panitikan na nahahati sa yugto na maraming tagpo. Layunin nitong itanghal ang mga tagpo sa tanghalan o entablado. Ito ay may tatlong bahagi ang **simula**, **gitna** at **wakas**.

Ngayon, subukan mo ngang balikan ang ilan sa nabasa o napanood mong dula. Ikuwento mo nga ito kaibigan.

Ang husay mo pa lang magkuwento. Ngayon, natitiyak kong higit pang madaragdagan ang iyong kaalaman tungkol sa dula habang isinasagawa ang iba't ibang nakalatag na gawain para sa iyo kaibigan.

Ituloy mo ang paglalakbay kaibigan.

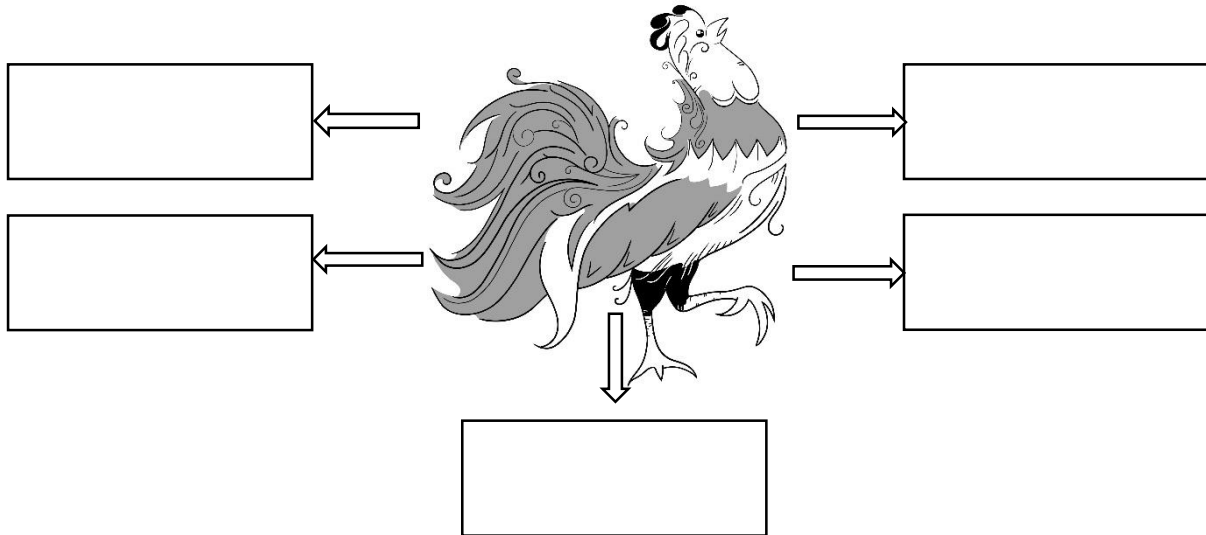
Mga Tala para sa Guro

Ang Modyul na ito ay inihanda para sa mga mag-aaral upang lubusang matuto at maunawaan ang pinakamahalagang layunin ng pampagkatuto. Naglalaman din ito ng mga gawain at pagsasanay upang malinang ang kakayahan ng mga mag-aaral.

Tuklasin

A. Panuto: Punan ang mga kahon ng salitang maiuugnay mo sa larawan.

May naalala ka bang karanasang di malilimutan o kuwentong nabasa tungkol sa larawan? Sige, ibahagi mo ang mga ito.

B. Tayo na't magbasa!

Sandali lang! May positibo o di kaya ay negatibong epekto ng sugal sa buhay ng tao? Ano kaya ang positibong epekto nito? At ano naman ang negatibong dulot nito?

Sa pagkakataong ito, tunghayan natin kung ano ang naging epekto ng pagsusugal sa buhay ng mag-asawang Kulas at Celing. Halinang basahin mo ang nakapaloob sa aralin.

Sa Pula sa Puti

Ni Francisco "Soc" Rodrigo

Kulas: A...hem! E, kumusta ka ngayong umaga, Celing.

Celing: Mabuti naman, Kulas. Salamat at naalala mo akong kamustahin.

Kulas: Si Celing naman, bakit naman ganyan ang sagot mo sa akin?

Celing: Sapagkat pagkadilat ng mata mo sa umaga, wala ka ng iniisip kamustahin at himasin kundi ang iyong tinali. Tila mahal mo ang tinali mo kaysa sa akin.

Kulas: Ano ka ba naman, Celing, wala ng mas mahal pa sa akin sa buhay na ito kundi ang asawa. (Ilalagay ang kamay sa balikat ni Celing).

Celing: Siya nga ba? Ngunit kung nakikita kong hinihimas mo ang iyong tinali, ibig ko ng kung minsang mainggit at magselos.

Kulas: Ngunit Celing, alam mo namang kaya ko lamang inaalagaang mabuti ang mga tinaling ito ay para sa atin din. Sila ang magdadala sa atin ng grasya.

Celing: Grasya ba o disgrasya, gaya ng karaniwang nangyayari?

Kulas: Huwag mo sanang ungkatin ang nakaraan. Oo, ako nga'y napagtalo noong mga nakaraang araw, sapagkat noon ay hindi pa ako bihasa sa pagpili at paghimas ng manok. Ngunit ngayon ay marami na akong natutuhan, mga bagong sistema.

Celing: At noong nakaraang Linggo, noong matalo ang iyong talisain, hindi mo pa ba alam ang mga bagong sistema.

Kulas: Iyon ay disgrasya lamang, Celing, makinig ka. Alam mo, kagabi ay nanaginip ako. Napanaginipan kong ako'y hinahabol ng isang kalabaw na puti. Kalabaw na puti, Celing!

Celing: E ano kung puti?

Kulas: Ang pilak ay puti, samakatwid ang ibig sabihin ay pilak. At ako'y hinahabol...Hinahabol ako ng pilak...ng kuwarta!

Celing: Ngunit ngayon ay wala nang kuwartang pilak.

Kulas: Mayroon pa, nakabaon lang. kaya walang duda, Celing. Bigyan mo lamang ako ng limang piso ngayon ay walang salang magkakuwarta tayo.

Celing: Ngunit, Kulas, hindi ka pa ba nadadala sa mga panaginip mong iyan? Noong isang buwan, nanaginip ka ng ahas na numero 8. Ang pintakasi noon ay nation sa a-8 ng Pebrero at sabi mo'y kuwarta na ngunit natalo ka ng anim na piso.

Kulas: Oo nga, ngunit ang batayan ko ngayon ay hindi lamang panaginip. Pinag-aralan kong mabuti ang kaliskis at ang tainga ng manok na ito. Ito'y walang pagkatalo, Celing. Ipinapangako ko sa iyo, walang sala tayo ay mananalò.

Celing: Kulas, natatandaan mo bang ganyan-ganyan din ang sabi mo sa akin noong isang Linggo tungkol sa manok mong talisain? At ano ang nangyari? Nagkaulam tayo ng pakang na manok.

Kulas: Sinabi ko nang iyon ay disgrasya! (Maririnig uli ang sigawan sa sabungan. Maiinip si Kulas). Sige na, Celing. Ito na lamang. Pag natalo pa ang manok na ito, hindi na ako magsasabong.

Celing: Totoong-totoo?

Kulas: Totoo. Sige na, madali ka at nagsusultada na. sige na, may katrato ako sa susunod na sultada. Pag hindi ako dumating ay kahiya-hiya. (Titingnan ni Celing ang pagkakabalisa ni Kulas at maisip na walang saysay ang pakikipagtalo pa, iiling-iling na dudukot ng salapi sa kanyang bulsa).

Celing: O, Buweno, kung sa bagay, ay tatago lamang ako ng pera. O, heto. Huwag mo sana akong sisihan kung mauubos ang kaunting pinagbilhan ng ating palay.

Kulas: (Kukunin ang salapi) Huwag kang mag-alala, Celing, ito'y kuwarta na. seguradong-segurado! O, Buweno, diyan ka muna. (Magamadaling lalabas si Kulas, ngunit masasalubong si Sioning sa may pintuan.)

Sioning: Kumusta ka, Kulas?

Kulas: (Nagamadali) Kumusta...e...eh...Sioning didispensahin mo ako. Ako lang ay nagmamadali. Eh...este...nandiyan si Celing! Heto si Sioning. Buwena-diyan ka na. (Lalabas si Kulas).

Sioning: Celing, ano ba ang nangyayari sa iyong asawa? Tila pupunta sa sunog.

Celing: Ay, Sioning, masahol pa sa sunog ang pupuntahan. Pupunta na naman sa sabungan.

Sioning: Celing, talaga bang...

Celing: Sandali lang ha, Sioning. (Sisigaw sa gawing kusina). Teban! Teban! Teban!

Teban: (Masunurin ngunit may kahinaan ang ulo). Ano po iyon Aling Celing?

Celing: (Kukuha ng limang piso sa bulsa at ibibigay kay Tebang). O heto, Teban, limang piso...Nagpunta na naman ang amo mo sa sabungan. Madali, ipusta mo ito. Madali ka at baka mahuli!

Teban:(Nagamadaling itinulak ni Celing sa labas).

Sioning: Ipusta ang limang piso! Ano ba ito, Celing, ikaw man ba'y naging sabungera na rin?

Celing: Si Sioning naman. Hindi ako sabungera! Ngunit sa tuwing magsasabong si Kulas ay pumupusta rin ako.

Sioning: A...Hindi ka sabungera, ngunit pumupusta ka lamang sa sabong? Hoy, Celing, ano ba ang pinagsasabi mo?

Celing: O, Buweno, Sioning, maupo ka't ipaliliwanag ko sa iyo. Ngunit huwag mo namang ipaalam kaninuman.

Sioning: Oo, huwag kang mag-alala sa akin.

Celing: Alam mo, Sioning, ako'y pumupusta sa sabong upang huwag kaming matalo.

Sioning: Ah, pumupusta ka sa sabong upang huwag kayong matalo. Celing pinaglalaruan mo yata ako.

Celing: Hindi. Alam mo'y marami kaming nawawalang kuwarta sa kasasabong ni Kulas. Nag-aalaala akong darating ang araw na magdidildil na lamang kami ng asin. Pinilit kong siya'y pigilin. Ngunit madalas kaming magkagalit. Upang huwag kaming magkagalit at huwag maubos ang aming kuwarta, ay umisip ako ng paraan. May isang buwan na ngayon, na tuwing pupusta si Kulas sa kaniyang manok ay pinupusta ko si Teban sa sabungan upang pumusta sa manok na kalaban.

Sioning: (May kahinaan din ang ulo). Sa anong dahilan?

Celing: Puwes, kung matalo ang manok ni Kulas ay nanalo ako. At kung ako nama'y matalo at nanalo si Kulas, kaya't anuman ang mangyari ay hindi nababawasan ang aming kuwarta. Sioning. A siya nga. Siya nga pala naman. (Mag-uumpisang Maririnig ang sigawan buhat sa sabungan).

Celing: Hayan, nagsusultada na marahil. Naku, sumasakit ang ulo ko sa sigawang iyan.

Sioning: Ikaw kasi, eh. Sukat ka bang pumili ng bahay sa tapat ng sabungan.

Celing: Ano bang ako ang pumili ng bahay na ito. Ang gusto kong bahay ay sa tabi ng simbahan, ngunit ang gusto ni Kulas ay sa tabi ng sabungan.

Sioning: (Lalong lalakas ang sigawan). Ah, siya nga pala, Celing naparito ako upang ibalita sa iyo na dumating na ang rasyon ng sabon sa tindahan ni Aling Kikay. Baka tayo maubusan.

Celing: Hindi, siyempre ipagtitira tayo ni Aling Kikay. Sayang lamang ang pagkukumare namin. (Dudungaw) O heto na nga si Teban. Tumatakbo. (Papasok si Teban na may hawak na dalawang lilimahin).

Teban: (Tuwang-tuwa) Nanalo tayo, Aling Celing, nanalo tayo! (Ibibigay ang salapi kay Aling Celing. Agad-agad namang itatago ito.)

Celing: Mabuti Teban, o magpunta ka na sa kusina. Baka dumating na si Kulas ay mahalaga ang ating ginagawa. (Magmamadaling lalabas si Teban).

Sioning: O, Buweno, lumakad na tayo, Celing. (Kukunin ni Celing ang tapis niyang nakasampay sa isang silya. Aalis na sila. Papasok si Kulas na tila walang kasigla-sigla).

Celing: Ano ba, Kulas, tila hindi ka inabutan ng kalabaw na puti.

Kulas: (Mainit ang ulo) Huwag mo ngang banggitin iyan. Talagang ako'y malas. Celing, uyo'y disgrasya kamang. Ang aking manok ay nananalo hanggang sa huling sandali. Talagang wala akong suwerte!

Celing: Iyan ang hirap sa sugal, Kulas, walang pinaghahawakan kundi suwerte!

Kulas: Talagang buwisit ang sabong! Isinusumpa ko na ang sabong! Ni ayaw ko nang Makita ang anino ng sabungang iyan.

Celing: Nawa'y magkatotoo na sana iyan, Kulas.

Kulas: Oo, Celing, ipinapangako ko sa iyo, hindi na ako magsasabong kailanman.

Celing: Buweno, magpalamig ka muna ng ulo. Pupunta lang kami kay Kumareng Kikay upang bumili ng sabon. (Lalabas sina Celing at Sioning. Sisindihan ang natitirang kalahati ng sigarilyo, hihithit at pagkatapos ay ihahagis sa sahig at papadyakan. Pupunta sa isang silya at uupong may kalumbayan.)

Castor: Hoy, Kulas kumusta na?

Kulas: Ay, Castor...at lagi na lamang akong natatalo. Talagang ako'y malas! Akalain mo bang kanina'y natalo pa ako? Tingnan mo lang, Castor. Noong magsagupaan ang mga manok ay lumundag agad ang manok ko at pinalo nang pailalim ang kalaban. Nagbuwelta pareho, at naggirian na parang buksingero. Biglang sabay na lumundag at nagsugapaaan (nagsagupaaan?) sa hangin. Palo diyan, palo dini ang ginawa ng aking manok. Madalas tamaan ang kalaban, ngunit namortalan. Sige ang batalya nila sa hangin, at tumaas ang balahibo. Unang lumagapak ang kalaban., patihaya. Lundag ang aking manok. Walang sugat at patayo, ngunit alam mo kung saan lumagpak?

Castor: O saan?

Kulas: Sa tari ng kalaban. Talagang ayaw ko na ng sabong.

Castor: Bakit naman? Wala pa namang maraming natatalo sa iyo.

Kulas: Ano bang walang marami? Halos, tutong na laang ang natitira sa aming natitipon.

Castor: Ngunit hindi tamang katwiran ang huwag ka nang magsabong.

Kulas: Ano bang hindi tama?

Castor: Sapagkat pag hindi ka na nagsabong ay Talagang patuluyan nang perdita ang kuwartang natalo sa iyo. Samantalang kung ikaw ay magsasabong pa maaaring makabawi!

Kulas: Hindi Castor, lalo lang akong mababaon. Tama si Celing. Ang sugal ay suwerte-suwerte lamang, at masama ang aking suwerte.

Castor: Ano bang suwerte-suwerte? Iyan ay hindi totoo. Tingnan mo ako, Kulas, ako'u hindi natatalo sa sabong.

Kulas: Mano nga lang magtigil ka Castor. Kung hindi sana nakikita na ang lahat ng manok mo ay laging nakabitin kung iuwi.

Castor: Ito si Kulas, nabastos ka na nga pala sa huwago. Oo, natatalo nga ang aking manok ngunit nananalo ako sa pustahan!

Kulas: Ngunit paano iyan?

Castor: Taong ito...pumupusta ako, hindi sa aking manok, kundi sa kalaban.

Kulas: Eh, kung magkataong ang manok mo ang manalo?

Castor: Hindi maaaring manalo ang aking manok. Ginagawan ko ng paraan.

Kulas: Hoy, Castor, maano nga lang huwag mo akong biruin. Masama ang ulo ko ngayon.

Castor: Ano bang biro ang sinasabi mo? Ito'y totoo. At kung di lamang kita kaibigan, ay hindi ko sasabihin sa iyo.

Kulas: Ngunit, Castor, paano mangyayari iyan?

Castor: Talaga bang gusto mo malaman?

Kulas: Aba, oo. Sige na.

Castor: O, Buweno, kunin mo ang isa sa iyong mga tinali at ipapaliwanag ko sa iyo.

Kulas: Kahit ba alin sa aking tinali?

Castor: Oo, kahit alin, sige, kunin mo. (Lalabas si Kulas patungo sa kusina. Babalik na may dalang tinali.)

Kulas: (Ibibigay ang tinali kay Castor). O heto, Castor.

Castor: Ngayon, kumuha ng isang karayom.

Kulas: Karayom?

Castor: Oo, karayom. Iyong ipinanahi!

Kulas: Ah...(Pupunta sa kahong kunalalagyan ng panahi ni Celing at kukuha ng isang karayom.) O heto ang karayom.

Castor: (Hawak ang tinali sa kaliwa at ang karayom sa kanan.) O halika rito at magmasid ka. Ang lahat ng manok ay may litid sa paa na kapag iyong dinuro ay hihina ang paa. Tingnan mo... (Anyong duduruin ni Castro ang hita ng tinali.) Hayan! (Ibababa ang tinali.)Tingnan mo. Matuwid pang lumakad ang tinaling iyan. Walang sinumang makahahalata sa ating ginawa, ngunit mahina na ang paang ating dinuro, at ang manok na iyan ay hindi makapapalo.

Kulas: Samakatuwid ay hindi na nga maaaring manalo ang manok na iyan...Siguradong matatalo.

Castor: Natural, ngayon, ang dapat na lamang gawin ay magpunta sa sabungan...ilaban ang manok na iyan...at pumunta nang palihim sa kalaban.

Kulas: Siya nga pala. Magaling na paraan!

Castor: Nakita mo na? Ang hirap sa iyo ay hindi mo ginagamit ang ulo mo.

Kulas: (Balisa) Ngunit, Castor, hindi ba iya'y pandaraya?.

Castor: Oo, pandaraya...ngunit po Diyos! Sino bang tao ang nagkakuwarta sa sugal na hindi gumagamit ng daya? At bukod diyan, ay marami nang kuwartang natalo sa iyo. Ito'y gagawin mo lamang upang makabawi. Ano ang sama niyan?

Kulas: Siya nga, Castor, kung sa bagay, malaki na ang natatalo sa akin

Castor: At akala mo kay, sa mga pagkatalo mong iyan ay hindi ka dinaya.

Kulas: Kung sa bagay...

Castor: Nakita mo na. Hindi ka mandaraya, Kulas. Gaganti ka lamang.

Kulas: Siya nga, may katwiran ka.

Castor: O...eh...ano pa ang inaantay mo? Tayo na.

Kulas: Este...Castor...eh...hintayin lamang natin si Celing, ang aking asawa.

Castor: Bakit, ano pa ang kailangan?

Kulas: Alam mo na ang aking asawa ang may hawak ng supot sa bahay na ito.

Castor: Naku, itong si Kulas! Talunan na sa sabungan ay dehado pa sa bahay...Buweno, hintayin mo siya, ngunit laki-lakihan mo ang iyong hihingin, ha? At nang makaitpak tayo ng malaki-laki.

Kulas: Oo...Este...Castor...

Castor: O, ano na naman?

Kulas: Eh...malapit na segurong dumating si Celing...alam mo'y ayaw kong Makita ka niya rito. Huwag ka sanang magagalit kung maaari lang ay umalis ka na.

Castor: (Tatawa) Oo...aalis na ako. Mabuti nga at nang makahanap na ako ng kareto ng manok mo. Sumunod ka agad, ha? Pagdating mo roon malalaban agad iyan.

Kulas: Buweno, diyan ka na. Laki-lakihan mo lang ang tipak ha?
(Lalabas si Castor. Ngingiti si Kulas, hihimas-himasin ang kanyang tinali, at hahangaan ang nadurong hita ng tinali. Papasok sina Celing at Sioning.)

Celing: Ano ba yan, Kulas? At akala ko ba'y Isinusumpa mo na ang sabungan?

Kulas: (Lulundag na palapit.) Celing, ngayon na lamang. Walang salang tayo ay makababawi.

Celing: Naku, itong si Kulas, parang presyo ng asukal. Oras-oras ay nagbabago.

Kulas: Celing Talagang ngayon na lamang! Pag natalo pa ako ay patayin mo na ang lahat ng aking tinali. Ipinangangako ko sa iyo.

Celing: Ngunit baka pangako na naman ng napapako.

Kulas: Hindi, Celing! Hayan si Sioning, siya ang testigo.

Sioning: (Kikindatan si Celing) Siya nga naman. Celing, bigyan mo na, ako ang testigo.

Celing: O buweno, ngunit tandaan mo, ito na lamang ha?

Kulas: Oo, Celing, itaga mo sa bato!

Celing: Magkano ba ang kailangan mo?

Kulas: Eh...dalawampung piso lamang

Celing: Dalawampung piso?

Sioning: Susmaryosep!

Kulas: Oo, Celing. Dalawampung piso, upang tayo ay makabawi. (Mag-aatubili si Celing).

Sioning: Sige na, Celing. Tatal ito naman ay kahuli-hulihan.

Celing: O buweno, heto. (Bibigyan ng dalawampung piso si Kulas. Kukunin ang salapi sa baul)

Kulas: (Kukunin ang salapi) Ay, salamat sa iyo, Celing. Ito'y kuwarta na. Hindi ka magsisisi. O buweno, diyan na muna kayo, hane? (Magmamadaling lalabas si Kulas na dala ang kanyang tinali).

Celing: (Susundan ng tingin si Kulas hanggang nasa malayo na) Teban! Teban!

Sioning: Teban, madali ka! (Papasok si Teban buhat sa kusina) Teban: Opo, opo, Aling Celing.

Celing: O heta ang pera. Nasa sabungan na naman ang iyong amo.

Sioning: Madali ka. Teban, ipusta mo iyan sa manok ng kalaban.

Teban: (Magugulat sa dami ng salapi). Dalawampung piso ito a...

Celing: Oo, dalawampung piso. Sige, madali ka na.

Teban: (Hindi maintindihan) ito ba'y itotodo ko?

Sioning: Oo, todo.

Teban: Opo, naku! Malaking halaga ito...(lalabas si Teban).

Celing: Ikaw naman, Sioning, bakit inayunan mo pa si Kulas?

Sioning: Hindi bale. Tatal, wala naman kayo sa pagkatalo.

Celing: Kung sa bagay. Ngunit hindi lamang ang kuwarta ang aking ipinagdaramdam.

Sioning: Eh ano pa?

Celing: Ang iba pang masasamang bunga ng bisyo...Sioning, alam mo namang ang bisyo ay nagbubuntot. Karaniwang kasama ng bisyo a ng pandaraya, pagnanakaw...at kung anu-ano pa.

Sioning: Ngunit nangako naman si Kulas na ito na ang huli.

Celing: Oo nga, ngunit isulat mo sa tubig ang pangakong iyan. (Lalong lalakas ang sigawan).

Sioning: Ang hirap sa iyo, Celing, e...hindi mo tigasan ang loob mo. Tingnan mo ako. Noong ang aking asawa ay hindi makatkat sa monte, pinuntahan ko siya isang araw sa kanilang klub at sa harap ng lahat minura ko siya mula ulo hanggang talampakan. E, di mula noo'y hindi na siya nakalitaw sa klub.

Celing: Ngunit natatandaan mo ba Sioning na ikaw nama'y hindi nakalabas ng bahay nang may limang araw, hindi ba dahil sa nangingitim ang buong mukha mo?

Sioning: Oo nga, ngunit iyon ay sandali lamang. Pagkaraan niyon ay esta bien, tsokolate na naman kami.

Celing: Hindi ko yata magagawa iyon. Magaan pa sa akin ang magtiis lamang. (Agad huhupa ang sigawan).

Sioning: Ayan, tila tapos na ang sultada. Sino kaya ang nanalo?

Celing: Malalaman natin pagdating ni Teban. Siya'y umuwi agad, upang huwag silang mag-abot ni Kulas.

Sioning: Celing, mag-iingat ka naman sa pagtitiwala ng pera kay Teban.

Celing: Huwag mong alalahanin si Teban. Siya'y mapagkakatiwalaan.

Sioning: Siya nga, ngunit tandaan mong ang kuwarta ay Mainit kapag nasa palad na ng tao.

Celing: Huwag kang mag-alala...(Papasok si Teban)

Teban: (Walang sigla) Aling Celing, natalo po tao.

Celing: A, natalo. O hindi bale. Tutal nanalo naman si Kulas. Buweno, Teban, magpunta ka na sa kusina at baka dumating ang iyong amo. (Lalabas si Teban)

Sioning: Talagang magaan ang paraan mong iyan, Celing.

Celing: (Nalulungkot) Siya nga.

Sioning: O, Celing bakit ka malungkot?

Celing: Dahil sa nanalo si Kulas.

Sioning: O, e ano ngayon. Kay nanalo si Kulas, kay manalo ka, hindi naman mababawasan ang iyong kuwarta. At ikaw pa rin lamang ang maghahawak ng supot.

Celing: Oo nga, ngunit ang alaala ko'y...Ngayong manalo si Kulas, lalo siyang maninikit sa sabungan. (Papasok si Kulas na nalulumbay).

Kulas: Ay, Celing, Talagang napakasama ng aking suwerte! Hindi na ako magsasabong kailanman.

Sioning: Ha?

Celing: Ano kamo?

Kulas: Talagang buwisit ang sabong! Isinusumpa ko na!

Celing: Ngunit, Kulas hindi ba't nanalo ka?

Kulas: Hindi, natalo na naman ako! At natodas ang dalawampung piso!

Celing: (May hinala) Kulas, huwag mo sana akong ululin. Alam kong nanalo ka.

Kulas: Sino ba ang may sabi sa iyong ako'y nanalo? Bakit ba ako nakinig sa buwisit na si Castor.

Celing: Kulas, hindi mo ako makukuha sa drama. Isauli mo rito ang dalawampung piso.

Kulas: Diyos na maawain, saan ako kukuha?

Celing: (Lalo pang maghihinala) Teka, baka kaya ikaw Kulas, ay mayroon nang kulasisi...at ipinatuka ang dalawampung piso.

Kulas: Celing, ano bang kaululan ito? Isinusumpa kong natalo ang dalawampung piso. Sino бага ang nagkwento sa iyo na ako'y nanalo.

Celing: Si Teban. Nanggaling siya sa sabungan.

Sioning: (Magliliwanag ang mukha) A teka, Celing, baka si Teban ang kumupit ng kuwarta.

Celing: Siya nga pala.

Sioning: Sinabi ko na sa iyo, huwag kang masyadong magtitiwala. (Pupunta si Celing sa pintuan ng kusina).

Celing: Teban! Teban! (Lalabas si Teban)

Teban: Ano po iyon?

Celing: Teban, hindi ko akalain na ikaw ay magnanakaw.

Teban: Magnanakaw? Ako? Bakit po?

Celing: At bakit pala? Isauli mo rito ang pera.

Teban: Alin pong pera?

Celing: Ang dalawampung pisong dala mo sa sabungan kanina.

Teban: Aba e, natalo po, e.

Celing: Sinungaling! Ano bang natalo! Kung natalo ka, nanalo sana si Kulas. Ngunit natalo sa Kulas, samakatuwid nanalo ka.

Teban: (Hindi maintindihan) Ha? Ano po? Kung ako'y natalo...ay...

Kulas: 'Tay kayo. Tila gumugulo ang salitaan. Teban, ikaw ba'y pumusta sa sabong kanina?

Teban: Opo.

Kulas: Saan ka nagnakaw ng kuwarta?

Teban: Kay Aling Celing po.

Kulas: Ha? Nagnakaw ka kay Aling Celing?

Teban: E...hindi po. Pinapusta po ako ni Aling Celing.

Kulas: A, ganoon! Hoy, Celing pinipigilan mo ako sa pagsabong, ha? Ikaw pala'y sabungerang pailalim.

Sioning: Hindi, Kulas, pumupusta lamang si Celing sa kalaban ng manok mo.

Kulas: (kay Celing) A...at ako pala'y kinakalaban mo pa, ha?

Celing: Huwag kang magalit, Kulas. Ako'y pumupusta sa manok na kalaban para kahit ikaw ay manalo o matalo ay hindi tayo mawawalan.

Kulas: Samakatuwid, kahit pala manalo ang aking manok ay bale wala rin.

Sioning: Siya nga at kahit naman matalo ay bale mayroon din.

Kulas: E, sayang lamang ang kahirimas at kabubuga ko ng usok sa manok. Ako pala'y parang ulol na...

Celing: Teka muna. Ang liwanagin muna natin ay ang dalawampung piso. Teban, saan mo dinala ang pera?

Kulas: Celing, ako man ay natalo sa pinupustahan sapagkat sa manok ng kalaban din ako pumusta.

Sioning: Naku, at lalong nag-block out.

Celing: (Kay Kulas) Pumusta ka sa kalaban ng manok mo?

Kulas: Oo, alam mo'y pinilayan ko ang aking tinali upang seguradong matalo at pumusta ako sa manok ng kalaban. Ngunit, kabibitiw pa lamang ay tumakbo na ang diyaskeng manok ng kalaban at nanalo ang aking manok.

Celing: A...gusto mong maniyope? Ikaw ngayon ang matitiyope (Tatawa)

Kulas: Aba, at nagtawa pa.

Sioning: Siyanga. Bakit ka nagtatawa, Celing?

Celing: (Tumatawa pa) Sapagkat ako'y tuwang-tuwa, Sioning, dito ka maghapunan mamayang gabi. At anyayahon mo sina Kumareng Kikay at ang iba pang kaibigan. Ako'y maghahanda.

Kulas: Ha! Maghahanda?

Celing: Oo, Teban, ihanda mo ang mga palayok, ha? At hiramín mo ang kaserola ni Ate Nena.

Teban: Opo, opo. (Lalabas sa pintuan ng kusina)

Kulas: Ngunit paano tayo maghahanda? Ngayon lang ay natalunan tayo ng mahigpit apatnapung piso.

Celing: Hindi bale. Ibig kong ipagdiwang ang iyong huling paalam sa sabungan.

Kulas: Huling paalam?

Celing: Oo, sapagkat ikaw ay nangako at nanumpa at bukod diyan hindi na tayo kailangang bumili pa ng ulam.

Kulas: Bakit?

Celing: Mayroon pang anim na tinali sa kulungan. Aadobohin ko ang tatlo at ang tatlo ay sasabawan. (Tatawa sina Sioning at Celing. Hindi tatawa si Kulas ngunit pagkailang saglit ay tatawa rin siya. Mag-uumpisa na naman ang sigawan sa sabungan ngunit makikita sa kilos ni Kulas na kailanman ay hindi na siya magsasabong.)

Suriin

Maaaring napagagod ka sa pagbabasa pero sulit naman, di ba? Maraming Salamat kaibigan sa matiyaga mong pagbabasa. At upang higit pang mapalalim ang iyong kaalaman sa binasang dula sagutin mo ang susunod na gawain.

Tara! Simulan natin ang mga gawaing inihanda ko para sa 'yo. Alam kong kayangkaya mo 'to.

A. Panuto: Ibigay ang kahulugan ng mga salita sa tulong ng mga pamatnubay at kasingkahulugan.

1. maliit na patalim na ikinakabit sa paa ng manok na panabong

t		r	
---	--	---	--

2. tawag sa perang ginagamit sa pagsusugal o pinangtataya

p		s	t	
---	--	---	---	--

3. siya ang tagakuha ng taya

k	r		s		o
---	---	--	---	--	---

4. tawag sa manok na pansabong

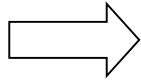
t		n	a		i
---	--	---	---	--	---

5. tawag sa babaeng nagsusugal ng sabong

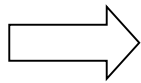
s		b	u	n		e	r	
---	--	---	---	---	--	---	---	--

B. Panuto: Sagutin ang sumusunod na mga tanong. Isulat ang sagot sa loob ng kahon.

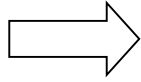
1. Sino-sino ang pangunahing tauhan sa dulang sa Pula sa Puti? Ilarawan.

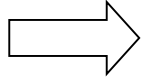
2. Ano ang pinakapaksa ng dulang “Sa Pula, Sa Puti?”

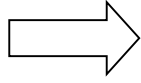
3. Bakit nagawang magselos ni Celing sa manok na panabong ni Kulas?

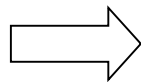
4. Tama bang payagan ni Celing si Kulas sa patuloy nitong pagsusugal? Bakit?

5. Kung ikaw si Celing, pupusta ka rin ba sa kalabang manok ni Kulas? Bakit?

6. Kung sakaling may taong magyaya sa iyo na magsugal o magbisyo, ano ang iyong gagawin o sasabihin? Pangatwiran ang sagot.

Magaling! Naipakita mo ang iyong kahusayan sa pagsagot.

Tunghayan ang Alamin Natin!, tiyak kong makatutulong ito sa iyo upang lalong lumalim at lumawak ang iyong kaalaman.

Tara! Basahin mo na ang ilang mahalagang kaalaman tungkol sa dula.

Alamin natin:

Ang dula ay akdang tuluyan na naglalahad ng isang kuwento ng dalawa o mahigit pang tao at ito'y itinatanghal sa mga dulaan o tanghalan. Ito ay mayroong tatlong bahagi ang **simula**, **gitna** at **wakas**.

Matatagpuan natin sa **simula** ang *tagpuan*, *tauhan* at *sulyap sa suliranin*. Ang **tagpuan** ay kung kailan at saan naganap ang mga pangyayari sa dula. **Tauhan** naman ang mga kumikilos at nagbibigay-buhay sa dula. Sa kanila umiikot ang mga pangyayari sa dula. Bawat dula ay may **suliranin**, ito ay ang kinakaharap na problema o mga problema ng pangunahing tauhan.

Sa **gitna** naman natin makikita ang *saglit na kasiglahan*, *tunggalian* at *kasukdulan*. Naglalahad ng panandaliang pagtatagpo ng mga tauhang masasangkot sa suliranin ang **saglit na kasiglahan**. Ang **tunggalian** naman ay ang pakikitunggali o pakikipagsapalaran ng tauhan sa mga suliraning kahaharapin na maaaring sa sarili, kapwa o kalikasan. Matatagpuan naman natin sa **kasukdulan** ang pinakamadulang bahagi kung saan magtatagumpay ba o mabibigo ang pangunahing tauhan.

Ang **wakas** naman ay nagtataglay ng *kakalasan* at *kalutasan*.

Sa **kakalasan** unti-unting natutukoy ang kalutasan sa mga suliranin. Nawawaksi at natatapos naman ang mga suliranin at tunggalian sa dula sa **kalutasan**.

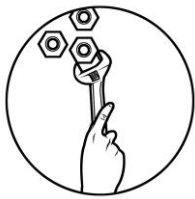
Narito ang mga dapat mong tandaan sa pagkilala ng makatotohahan at di makatotohanang pangyayari:

MAKATOTOHANAN	DI – MAKATOTOHANAN
Mga Ideya o pangyayaring napatunayan at tanggap ng lahat na totoo. Maaaring naranasan mo o ng ibang taong iyong kakilala at mapatutunayang totoo.	Mga ideya o pangyayaring walang katotohanan o hindi kailanman maaaring mangyari sa totoong buhay. Ito ay kathang-isip lamang.
<p>Halimbawa: Maaga pa lamang ay inuuna ng batiin at kumustahin ni Kulas ang kaniyang alagang manok kaysa sa asawa niyang si Celing.</p> <p>Paliwanag: Marami sa mga Pilipino ang napakihilig sa pag-aalaga ng manok hanggang sa puntong nakaliligtaan na nila ang kanilang mga asawa o pamilya.</p>	<p>Halimbawa: Nanalo ang manok na panabong ni Kulas at Celing ngunit natalo naman sila sa pustahan.</p> <p>Paliwanag: Hindi kapani-paniwalang nanalo ang iyong manok panabong ngunit natalo ka naman sa pustahan dahil ang madalas na nangyayari ay sa sarili mong manok ka mismo tataya.</p>

O di ba? Higit pang nadagdagan ang iyong kaalaman tungkol sa dula. Ops! Isa pang gawain ang inihanda ko para sa 'yo. Kayang- kaya mo 'to!

Handang-handa ka na ba?
Ipagpatuloy mo na!

Pagyamanin

Pagsasanay 1: Pagsunod-sunurin ang mga pangyayari sa dulang “Sa Pula, Sa Puti.” Isulat ang bilang ng tamang pagkakasunod-sunod ng mga pangyayari batay sa dula. Lagyan ng numerong 1 hanggang 5.

- _____ a. Natalo sa sabong ang manok ni Kulas at isinumpa nito ang pagsasabong.
- _____ b. Araw-araw ay hinihimas ni Kulas ang mga alaga nitong manok na panabong na siya namang pinagseselosan ni Celing.
- _____ c. Dumating si Castor at pinayuhan si Kulas na huwag tumigil sa pagsasabong upang makabawi sa mga natalo nitong kwarta.
- _____ d. Humingi si Kulas ng dalawampung piso (20) upang muling ipangtaya sa magaganap na sabong. Binigyan ni Celing si Teban ng dalawampung piso (20) upang ipusta sa kalabang manok ni Kulas.
- _____ e. Nanalo ang manok ni Kulas sa sabong ngunit natalo ang mag-asawang Kulas at Celing sa pustahan dahil sa kalabang manok sila tumaya.

Pagsasanay 2: Hahanapin sa bawat bahagi ng dula ang mga makatotohanang pangyayari o karanasan. Sundin ang sumusunod na balangkas.

S I M U L A	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
G I T N A	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
W A K A S	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

Wow! Ang husay naman! Sabi ko naman sa'yong kayang-kaya mo 'yan.

Muli, ipagpatuloy ang pagsagot sa mga gawain.

Isaisip

Panuto: Punan ng pahayag ang mga patlang sa loob ng kahon upang mabuo ang diwa ng pangungusap mula sa natutuhan sa ating aralin.

Ang dula ay _____

_____. Mayroon itong tatlong bahagi ang _____, _____ at _____.

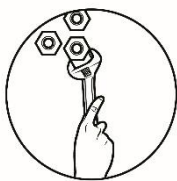
Makatotohanan ang pangyayari kung _____

_____. 'Di-makatotohanan ang isang pangyayari kapag _____

_____.

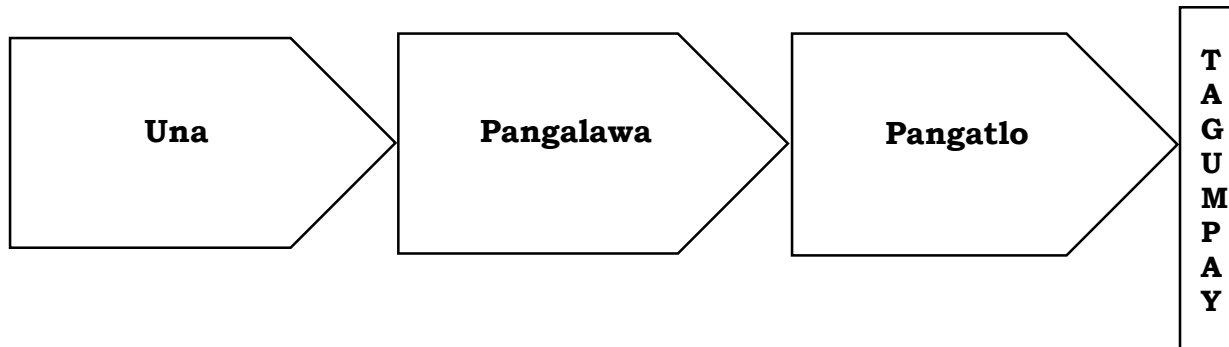

Muli, binabati kita sa husay na iyong ipinamalas. Natitiyak kong naunawaan mo na ang mahahalagang konsepto sa araling tinalakay. Ngayon ay handa mo ng gamitin ang iyong mga natutuhan sa tunay na buhay.

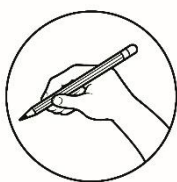

Isagawa

Walang positibong maidudulot sa buhay ng tao ang anumang sugal o bisyo. Bilang isang kabataan, ano-ano ang mga hakbang na iyong gagawin upang maiwasan ang pagkalulong sa sugal at bisyo? Bumuo ng 3 (tatlo) mga hakbang kung paano mo maiiwasan ang pagkalulong sa pagsusugal at pagbibisyo.

Napagtagumpayan mong maunawaan at sagutan ang mga pagsasanay at gawain sa modyul. Ngayon ay alam kong handa ka na sa pangwakas na pagsusulit. Subukin natin kung hanggang saan ang iyong mga natutuhan.

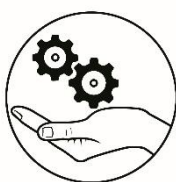

Tayahin

Panuto: Suriin kung ang pangungusap ay makatotohanan o 'di-makatotohanan. Iguhit ang emoticon na nakatawa 😊 kung makatotohanan ang pahayag at iguhit naman ang malungkot na emoticon ☹ kung 'di-makatotohanan.

- _____ 1. Si Kulas ay simbolo ng mga Pilipinong napakahilig sa pag-aalaga ng manok, pagsasabong at pagsusugal.
- _____ 2. Magiging maunlad at payapa ang buhay ng tao kapag sila ay nalulong sa pagsusugal.
- _____ 3. Palaging sinusupportahan ng mga asawang babae ang kanilang kabiya sa pagsusugal at pagbibisyo.

- _____ 4. Kakambal ng pagsusugal ang pandaraya at panlalamang sa kapwa.
- _____ 5. Suwerte ang hatid ng sugal sa lahat ng taong tumatangkilik dito.
- _____ 6. Sa kasalukuyan, may mga asawang babae na rin ang nahihilig sa pagsusugal at pagbibisyo.
- _____ 7. Ang mga Pilipinong katulad ni Kulas ay wala ng pag-asang magbabago pa.
- _____ 8. May mga asawang babae na pinagseselosan ang alagang manok na panabong ng kanilang mga kabiya.
- _____ 9. Ginagawang ulam ang panabong na manok.
- _____ 10. Walang positibong epekto ang pagkalulong sa pagsasabong o pagsusugal sa buhay ng isang tao.

Karagdagang Gawain

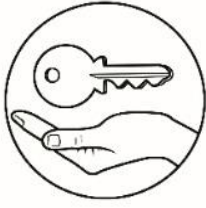
Binabati kita kaibigan!

Nagawa mo ang lahat ng mga pagsasanay at gawain sa modyul na ito nang buong husay. Ngayon ay bibigyan kita ng karagdagang gawain upang mas maipamalas mo pa ang iyong mga natutuhan sa mga paksang ating tinalakay.

Alam mo ba ang **time capsule letter**? Ang *time capsule letter* ay sulat/liham para sa sarili. Ito ay maaaring maglaman ng mga ninanais at ang mga ayaw mangyari para sa mga planong panghinaharap.

Nais kong bumuo ka ng isang *time capsule letter* na may pamagat na: “**Ako Sampung Taon Mula Ngayon.**” Taglay ng liham na ito ang mga hakbangin, pangarap, pinaplano at ninanais mong makamit sa hinaharap.

Isulat ito sa malinis na papel. Maging malikhain sa paggawa nito.

Susi sa Pagwawasto

<p>Tayahin</p> <p>1. ☺ 2. ☹ 3. ☹ 4. ☺ 5. ☹ 6. ☺ 7. ☹ 8. ☺ 9. ☹ 10. ☺</p>	<p>Subukin</p> <p>1. A 2. B 3. C 4. A 5. C 6. A 7. C 8. C 9. C 10. B</p>	<p>Pagymanin Pagsasamay 1</p> <p>a. 2 b. 1 c. 3 d. 4 e. 5</p>	<p>Pagymanin Pagsasamay 2</p> <p>Ang sagot ng mag-aaral ay batay sa mga pangyayaring makatotohan an mula sa sarili nilang karansan.</p>
---	---	--	--

Sanggunian

Aklat

Rodrigo, Francisco, SEDP III, Sa Pula, sa Puti

LR Portal

<https://lrmds.deped.gov.ph/create/detail/299>

<https://lrmds.deped.gov.ph/detail/6941>

Binabati kita kaibigan! Napakagaling mo! Natapos at napagtagumpayan mo ang aralin. Sana'y naiwan sa iyong isipan ang lahat ng mga napag-aralan natin sa araw na ito. Bagaman tapos na tayo sa araling ito, ihandang muli ang iyong sarili sa panibago na namang aralin, ang **Modyul 9: MGA HAKBANG SA PANANALIKSIK**

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph